

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΔΙΚΑΙΟ

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΕΝΕΡΓΕΙΑ - ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ - ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ - ΔΟΜΗΣΗ - ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ - ΜΝΗΜΕΙΑ

ΑΝΑΤΥΠΟ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Σπύρος Παυλίδης

Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ. Πρόεδρος ΔΣ Α.Μ.Φ.Ι.Θ. – Συντονιστής της
Εκδήλωσης

Δρ. Αγγελική Καλλία-Αντωνίου

Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω. Καθηγήτρια στην Εθνική Σχολή Δημόσιας
Διοίκησης

| Αφιέρωμα: Γνωριμία με το περιβάλλον της
Μακεδονίας

Online πρόσβαση σε **ΠερΔικ** στην Πλατφόρμα Νομικού Περιεχομένου | www.qualex.gr

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

I. ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Επιμ. **Σπύρος Παυλίδης**, Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ. Πρόεδρος ΔΣ Α.Μ.Φ.Ι.Θ. - Συντονιστής της Εκδήλωσης
Δρ. Αγγελική Καλλία-Αντωνίου, Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω. Καθηγήτρια στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης

Εισαγωγή

Η Διημερίδα με τίτλο «Γνωριμία με το περιβάλλον της Μακεδονίας: Ορεινό, πεδινό, θαλάσσιο περιβάλλον - Προστασία και Αειφορία» πραγματοποιήθηκε με επιτυχία στις 27-28 Σεπτεμβρίου 2024 στο πλαίσιο της ομώνυμης Δράσης που χρηματοδοτήθηκε από το Πράσινο Ταμείο («Οικονομική υποστήριξη εξωστρεφών δράσεων 2024») και συνδιοργανώθηκε από το **Αριστοτέλειο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Θεσσαλονίκης (Α.Μ.Φ.Ι.Θ.)**, με τη συνεργασία του Σωματείου φίλων του Α.Μ.Φ.Ι.Θ. «Παγγαία - Θάλασσα», του **Ιδρύματος Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα και της Νεότερης Ιστορίας της Μακεδονίας (Ι.Μ.Μ.Α.)**, και του **Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης**, μέλους του Παγκόσμιου Δικτύου Γεωπάρκων της UNESCO.

Σκοπός και Θεματολογία

Σκοπός της Δράσης ήταν η ανάδειξη της γεωλογικής, οικολογικής και πολιτισμικής σημασίας του περιβάλλοντος της Μακεδονίας, με έμφαση στις προκλήσεις που αφορούν την περιβαλλοντική προστασία και την αειφόρο ανάπτυξη. Η προσέγγιση της έννοιας «τοπίο» επεκτάθηκε πέρα από τη φυσική του υπόσταση, ενσωματώνοντας τις ιστορικές και πολιτισμικές διαστάσεις του, όπως εύστοχα έχει περιγράψει ο Οδυσσέας Ελύτης:

«Το τοπίο είναι η προβολή της ψυχής ενός λαού
πάνω στην ύλη».

Η Μακεδονία ως γεωγραφικός και ιστορικός χώρος συνιστά μία **σύνθετη γεωπολιτισμική ενότητα**, όπου η γεωμορφολογία (βουνά, πεδιάδες, λίμνες, ποτάμια και το παράκτιο περιβάλλον του Αιγαίου) συνέβαλε καθοριστικά στην ανθρώπινη δραστηριότητα, στην ιστορική διαδρομή των πληθυσμών της, αλλά και στη διαμόρφωση πολιτικών στρατηγικών, οικονομικών δομών και μορφών κοινωνικής οργάνωσης.

Η διημερίδα περιλάμβανε εισηγήσεις, περισσότερες από δεκάξι (16), εξειδικευμένων επιστημόνων και εκπαιδευτικών, καθώς επίσης εκπαιδευτικά εργαστήρια, διανομή εκλαϊκευμένων φυλλαδίων και ψηφιακή διάχυση του υλικού, απευθυνόμενη σε φοιτητές, ερευνητές, εκπαιδευτικούς, περιβαλλοντολόγους και ευρύτερα στο ενδιαφερόμενο κοινό.

Επιμέρους Θεματικές Ενότητες

Η Δράση διαρθρώθηκε γύρω από τέσσερις βασικές θεματικές ενότητες:

1. **Γεωλογική ιστορία, γεωποικιλότητα και βιοποικιλότητα της Μακεδονίας:** παρουσιάστηκαν η μακραίωνη γε-

ωλογική εξέλιξη της περιοχής και η σεισμικότητα της, η ποικιλία γεωμορφών και τα οικοσυστήματα, σε σύνδεση με το ιστορικό αποτύπωμα του Μακεδονικού Αγώνα.

2. **Διαχρονική εξέλιξη του περιβάλλοντος - Σύγχρονες προκλήσεις:** αναλύθηκε η δυναμική των περιβαλλοντικών μεταβολών, η επίδραση της ανθρώπινης δραστηριότητας, καθώς και τα κρίσιμα προβλήματα ρύπανσης, υποβάθμισης και νομικής προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.
3. **Ρύπανση θαλάσσιων οικοσυστημάτων - η περίπτωση του Θερμαϊκού Κόλπου:** παρουσιάστηκε η περιβαλλοντική κατάσταση του κόλπου, οι κίνδυνοι από τη μόλυνση, και οι αναγκαίες παρεμβάσεις θεσμικού και τεχνικού χαρακτήρα.
4. **Ο ρόλος των Γεωπάρκων και Μουσείων στην περιβαλλοντική εκπαίδευση και πολιτιστική ευαισθητοποίηση:** αναδείχθηκε η σημασία αυτών των θεσμών ως κόμβοι επιστημονικής έρευνας, διάσωσης μνήμης και περιβαλλοντικής εγρήγορσης. Ο ρόλος των Μουσείων ως χώρων μη τυπικής εκπαίδευσης και προώθησης της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και αειφορίας.

Συνεργαζόμενοι Φορείς

- **Αριστοτέλειο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Θεσσαλονίκης Α.Μ.Φ.Ι.Θ.:** Ιδρύθηκε το 2014 ως ερευνητικό και μουσειακό Κέντρο του Α.Π.Θ., με στόχο την ανάδειξη της φυσικής και οικολογικής ιστορίας της Ελλάδας, μέσω διεπιστημονικής μελέτης και δημόσιας διάχυσης.
- **Ίδρυμα Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα και της Νεότερης Ιστορίας της Μακεδονίας Ι.Μ.Μ.Α.:** Ιδρυμένο το 1999, προωθεί τη μελέτη και προβολή της νεότερης ιστορίας της Μακεδονίας και των εθνικών της αγώνων, μέσω του Μουσείου και του Κέντρου Έρευνας Μακεδονικής Ιστορίας και Τεκμηρίωσης (KEMIT).
- **Γεωπάρκο Γρεβενών - Κοζάνης:** Μέλος του Δικτύου Γεωπάρκων της UNESCO από το 2021, αποτελεί σημαντικό φορέα προστασίας και ανάδειξης της γεωλογικής και φυσικής κληρονομιάς της Δυτικής Μακεδονίας, με στοιχεία που παραπέμπουν σε προϊστορικές γεωλογικές μορφές (Παγγαία).

Επιλεγμένες Επιστημονικές Εργασίες

Οι εργασίες που παρουσιάστηκαν και αποτέλεσαν επιστημονικό θεμέλιο της Δράσης περιλαμβάνονται στον παρόντα τόμο:

- Το φυσικό περιβάλλον της Μακεδονίας
- Υδατικοί πόροι στη Μακεδονία: Υφιστάμενη κατάσταση και προτάσεις βέλτιστης διαχείρισης ενόψει της κλιματικής κρίσης
- Ο ορυκτός πλούτος: Θεμέλιο διαχρονικής ανάπτυξης της Μακεδονίας
- Αστική γεωλογία της Θεσσαλονίκης
- Εκπαίδευση για τη Βιωσιμότητα
- Θερμαϊκός Κόλπος: Ένας ιδιαίτερος θαλάσσιος κόσμος
- Νομική προστασία του Θερμαϊκού - Προβλήματα και προτάσεις βελτίωσης

Οι εισηγήσεις αυτές κάλυψαν ζητήματα κατανόησης της γεωλογικής ιστορίας των περιβαλλοντικών αλλαγών και των συστημικών προβλημάτων διαχείρισης φυσικών πόρων, ενώ κατατέθηκαν τεκμηριωμένες προτάσεις για την προστασία και βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής, ιδίως μέσω της υιοθέτησης θεσμικών εργαλείων και της ενίσχυσης της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Συμπεράσματα

Η Μακεδονία, με τον πλούτο των τοπίων της και τη βαθιά ιστορικότητά της, δεν είναι απλώς ένα φυσικό πεδίο. Είναι ένα διαχρονικό υπόβαθρο συλλογικής μνήμης, ταυτότητας και υπαρξιακής συνέχειας. Όπως εύστοχα έχει ειπωθεί:

«Η πατρίδα μας δεν είναι ένα τοπίο αλλά πολλά· δεν είναι μόνο βουνά και κοιλάδες, αλλά τα χνάρια που άφησαν πάνω τους οι άνθρωποι που έζησαν, πολέμησαν, δημιούργησαν, καταστράφηκαν και ξαναγεννήθηκαν».

Η προστασία αυτού του φυσικού και πολιτισμικού κεφαλαίου είναι όχι μόνο ηθικό αλλά και επιστημονικό χρέος. Και η γνώση, ως προϋπόθεση της ευαισθητοποίησης, είναι ο μόνος δρόμος για μια αειφόρο και ουσιαστική σχέση με το περιβάλλον μας.

Σπύρος Παυλίδης,

Δρ. Αγγελική Καλλία-Αντωνίου

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Εκδοση | Εκπαίδευση | Καινοτομία

ΑΘΗΝΑ - ΚΕΝΤΡΙΚΑ:

Μαυρομιχάλη 23, 106 80 | T 210 3678800 (30 γραμμές) | F 210 3678922 | E info@nb.org

ΑΘΗΝΑ:

Μαυρομιχάλη 2, 106 80 | T 210 3607521 | F 210 3603975 | E m2bookstr@nb.org

ΠΑΤΡΑ:

Κανάρη 15, 262 22 | T 2610 361600 | F 2610 361515 | E nbpatra@nb.org

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ:

Φράγκων 1, 546 26 | T 2310 545618, 2310 532134 | F 2310 551530 | E nbthess@nb.org

www.nb.org